



Ocenianie wewnętrzne w przepisach prawa oświatowego

St. wizytator Grażyna Kołogrecka-Dul

24 października 2023 r.



Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230), dalej uso
Rozdział 3a: Ocenianie, klasyfikowanie i promowanie uczniów w szkołach publicznych
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 373 oraz z **2022 r. poz. 1780** i z **2023 poz. 1710**), dalej rozp
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900, 1672 i 1718), dalej upo
Art. 98 ust. 1. Statut szkoły zawiera w szczególności:
 - 8) szczegółowe warunki i sposób oceniania** wewnątrzszkolnego uczniów, o którym mowa w **art. 44 b ustawy o systemie oświaty**
- Statut szkoły
Art. 44 b ust. 10. uso. Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego określa statut szkoły.



STATUT



Rozdział: **Ocenianie Wewnętrzne**

(„Zasady oceniania wewnątrzszkolnego”, „Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego” lub „Wewnątrzszkolny system oceniania”)



Ocenianie Przedmiotowe

(Zasady oceniania przedmiotowego z matematyki, etc....)

(dokument opracowany przez nauczyciela przedmiotu, zespół nauczycieli danego przedmiotu)



OCENIANIE PRZEDMIOTOWE

Art. 44b ust. 8 uso. **Nauczyciele** na początku każdego roku szkolnego **informują** uczniów oraz ich rodziców o:

- 1) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
- 2) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów;
- 3) warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych.

Zapisy artykułu wskazują na konieczność opracowania OP i określają elementy składowe dokumentu najistotniejsze dla ucznia i rodzica, wskazujące czego uczeń będzie się uczył, w jaki sposób nauczyciel będzie sprawdzał wiedzę, w jakim stopniu powinien opanować wiedzę (poziom), aby uzyskać daną śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną, na jakich warunkach można uzyskać ocenę roczną wyższą niż przewidywana.



Ocenianie przedmiotowe - podstawą prawną jest statut szkoły, zatem zapisy statutu powinny:

- **zobowiązywać nauczycieli**, w tym nauczycieli praktycznej nauki zawodu, do opracowania zasad oceniania przedmiotowego (indywidualnie lub w zespole nauczycieli uczących danego przedmiotu), jak również do modyfikowania tych zasad po zmodyfikowaniu statutu
- **określać elementy składowe OP** (PZO, PSO), czyli wymienić co musi się znajdować w każdym dokumencie zawierającym zasady oceniania przedmiotowego (**art. 44 b ust. 8 USO**), po to, by konstrukcja OP dla poszczególnych przedmiotów była spójna
- określać **sposób informowania** na początku roku szkolnego **uczniów** o zasadach przedmiotowego oceniania oraz sposób informowania o nich **rodziców**
- określać **dostęp do OP** dla ucznia i rodzica w trakcie roku szkolnego (np. strona internetowa, biblioteka)



WYMAGANIA EDUKACYJNE

Konieczność formułowania przez nauczycieli wymagań edukacyjnych wynika z przepisów **art. 44b ust. 3, 6, 8** ustawy o systemie oświaty.

Art. 44b ust. 6 pkt 1. Ocenianie wewnętrzne obejmuje formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3

Art. 44b ust 1. Ocenianiu podlegają: 1) osiągnięcia edukacyjne ucznia; 2) zachowanie ucznia

Art. 44b ust. 3. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do:

- 1) wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego lub efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania;



2) wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania – w przypadku dodatkowych zajęć edukacyjnych.

Wymagania edukacyjne

✓ **opracowuje nauczyciel** przedmiotu dla prowadzonych przez siebie zajęć edukacyjnych w danym roku szkolnym **dla każdej klasy** – w odniesieniu do podstawy programowej i dopuszczonego do użytku w szkole programu nauczania realizowanego w danej klasie (oddziale)

✓ opracowanie powinno **określać**:

- a) wymagania edukacyjne - **oczekiwane osiągnięcia** ucznia **przewidziane programem nauczania** niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych **(1 – 6) śródrocznych ocen** klasyfikacyjnych
- b) wymagania - oczekiwane osiągnięcia ucznia przewidziane programem nauczania niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych **(1-6) rocznych ocen** klasyfikacyjnych

Opisywane są jako czynności za pomocą czasowników operacyjnych (np. uczeń: analizuje, bada, decyduje, definiuje, diagnozuje, dobiera, dostarcza, ewaluuje, formułuje, identyfikuje, ilustruje, informuje, integruje).



✓ treści wymagań **zrozumiałe dla ucznia i rodzica**

Uczeń/rodzic czyta wymagania na dana ocenę i wie co uczeń musi wiedzieć/umieć, żeby w klasyfikacji odpowiednio śródrocznej i rocznej otrzymać ocenę - celującą, bardzo dobrą, dobrą, dostateczną, dopuszczającą i kiedy otrzymuje ocenę niedostateczną.

✓ **sposób opracowanie spójny dla wszystkich przedmiotów** nauczanych w szkole

Są różne sposoby formułowania wymagań edukacyjnych, dlatego w szkole trzeba się umówić w jaki sposób nauczyciele je opracują (jeden nauczyciel wprowadza podział na podstawowe i ponadpodstawowe, inny jeszcze inaczej je opisuje – uczeń nie rozumie tych zapisów).

✓ **dostosowane do indywidualnych potrzeb** rozwojowych i edukacyjnych uczniów, o których mowa w **§ 2 rozp.** (zgodnie z **art. 44c ust. 2 uso**)

Ocenianie wewnętrzne w przepisach prawa oświatowego



Uwaga!

Wymagania edukacyjne na **ocenę celującą**

✓ często pojawia się zapis np. o tym, że uczeń posiada wiedzę wykraczającą poza podstawę programową danego przedmiotu, co w kontekście zapisów prawa **nie jest poprawne**, chyba że szkoła przyjęła do użytku program nauczania zawierający treści wykraczające poza podstawę programową i są one obowiązujące na ocenę celującą

✓ jest laureatem lub finalistą konkursu czy olimpiady, zgodnie z **art. 44j uso**, co jednak **nie może być warunkiem koniecznym**

Z **§ 7. ust. 1 rozp.** (skala ocen 1-6) oraz **art. 44b ust.3** (ocenie polega na rozpoznawaniu poziomu i postępów) wynika, że „szóstka” jest taką samą oceną jak każda inna i nie jest przeznaczona na jakieś szczególne okoliczności – powinna być używana tak jak niegdyś „piątka”.



SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

O sposobach i zasadach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów informuje szczegółowo STATUT szkoły.
Nauczyciel przedmiotu opracowując OP dostosowuje (wybiera) zapisy adekwatne dla swojego przedmiotu.

Art. 44e ust. 1. uso. Uczeń w trakcie nauki otrzymuje oceny

- 1) bieżące;
- 2) klasyfikacyjne
 - a) śródroczne i roczne
 - b) końcowe

Ocenianie bieżące

§ 12. rozp. Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych **ma na celu** monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.



Art. 44e ust.2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.

Art. 44e ust.3. Nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie.

Art. 44e ust.4. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi i jego rodzicom.

Art. 44e ust.7. Sposób udostępniania dokumentacji, o której mowa w pkt. 4 i 5, określa statut szkoły

Zatem należy:

- 1) **określić** w jaki sposób będzie monitorowana praca ucznia, jakie **formy sprawdzania osiągnięć** edukacyjnych są w szkole stosowane (wymienić wszystkie możliwe), na czym one polegają, kiedy są stosowane,
- 2) zobowiązać nauczycieli do **przekazywania informacji zwrotnej** wskazującej co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć oraz **określić formę tego przekazu** (zgodnie z **art. 44e ust.3**)
- 3) ustalić **minimalną i maksymalną liczbę ocen** bieżących w danym okresie/półroczu (w szkole policealnej oraz w szkole dla dorosłych stosujemy określenie – semestr)
- 4) opisać **zasady poprawiania** ocen bieżących
- 5) opisać **sposób udostępniania prac** pisemnych
- 6) wskazać kto i kiedy może być **zwolniony z zajęć**
- 7) **inne zasady** związane z ocenianiem bieżącym



Uwaga!

Próbna matura/ próbny egzaminu ósmoklasisty/ wstępna diagnoza przedmiotowa

- są to testy diagnostyczne, należy je ocenić, a informację o wynikach powinien otrzymać zarówno uczeń, jaki i jego rodzice, ale **ocena ta** wyrażona w procentach lub stopniem – **nie może mieć wpływu na ocenę śródroczną lub roczną**, bo nie stanowi oceny wiedzy i umiejętności zdobywanych przez uczniów w trakcie nauki, wynikających z wymagań edukacyjnych w danym oddziale - w odróżnieniu od sprawdzianów wiedzy przeprowadzanych w trakcie roku szkolnego w celu oceny postępów.

Ocenianie wewnętrzne w przepisach prawa oświatowego



Uwaga!

Ocena z poprawy pracy klasowej/kartkówki/sprawdzianu – nie powinna być średnią oceny pierwotnej i finalnej

Komentarz ze strony: www.portaloswiatowy.pl

Tutaj należy sobie zadać kilka istotnych pytań. Po co w ogóle uczniowie się uczą? Ano po to, żeby umieć. A po co są oceny? Żeby uczeń wiedział co umie, a co wymaga uzupełnienia. **Czym więc jest poprawa? Uzupełnieniem braków. Jeżeli braki zostały uzupełnione, to czy uczeń umie? Umie.** A czy da się jednocześnie umieć na 1 i na 5? Nie da się. Jeżeli poprawę napisał na 5, czy 6, to znaczy, że tyle umie. **Skąd więc zwyczaj liczenia średniej z dwóch ocen, która zamiast ustawowego ocenienia poziomu opanowania wiadomości i umiejętności nie mówi tak naprawdę nic na ten temat?** Dodatkowo taki sposób oceniania ma fatalny wpływ na motywację. Bo po co poprawiać cokolwiek powyżej jedynki, skoro praca oceniona pierwotnie np. na 2, a poprawiona na 5 w efekcie przyniesie raptem 3+? Nie warto.



Klasyfikacja śródroczna

Art.44f ust. 2 uso. Klasyfikacja śródroczna polega na okresowym podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć edukacyjnych i zachowania ucznia oraz ustaleniu śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z tych zajęć i śródrocznej oceny zachowania. Klasyfikację śródroczną przeprowadza się co najmniej raz w ciągu roku szkolnego, w terminie określonym przez szkołę.

Zatem w **Statucie należy określić:**

✓ **kto ustala ocenę śródroczną (art. 44h ust. 1-7 uso)**

Art. 44h ust. 1 uso. Śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych ustalają nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne, a śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania – **wychowawca** oddziału po zasięgnięciu **opinii nauczycieli, uczniów danego oddziału oraz ocenianego ucznia.**



✓ **w jaki sposób jest ustalana**

✓ **w jakim terminie** nauczyciel ma obowiązek ustalić śródroczną ocenę klasyfikacyjną

✓ **inne informacje** dotyczące klasyfikacji śródrocznej, w tym dotyczące, np.:

- sposobu ustalania oceny /zapisu w dokumentacji przebiegu nauczania dla ucznia zwolnionego z zajęć
- możliwości i sposobu uzupełniania braków, o czym mowa w **§ 14. rozp.**

§ 14. rozp. Jeżeli w wyniku klasyfikacji śródrocznej stwierdzono, że poziom osiągnięć edukacyjnych ucznia uniemożliwi lub utrudni mu kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, szkoła umożliwia uczniowi uzupełnienie braków.

Ocenianie wewnętrzne w przepisach prawa oświatowego



Uwaga!

- ✓ Ustalając ocenę śródroczną lub roczną, **nie należy wyliczać średniej arytmetycznej** ani średniej ważonej, ani żadnej innej średniej ocen. W celu ustalenia oceny śródrocznej lub rocznej nauczyciel powinien ocenić stopień opanowania przez ucznia wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych opisanych w podstawie programowej i wynikających z niej programów nauczania
- ✓ **Nie przeprowadza** się egzaminu klasyfikacyjnego i egzaminu poprawkowego dla ucznia, który w wyniku klasyfikacji śródrocznej nie został klasyfikowany z danych zajęć edukacyjnych lub nauczyciel ustalił dla ucznia ocenę niedostateczną z danych zajęć edukacyjnych
- ✓ Zapis w statucie mówiący o tym, że uczeń może poprawić przewidywaną śródroczną oceną klasyfikacyjną w wyniku egzaminu/sprawdzianu ocenionego przez komisję powołaną przez dyrektora **nie jest zgodny z prawem**, gdyż tylko nauczyciel przedmiotu jest uprawniony do oceniania postępów i osiągnięć ucznia



Klasyfikacja roczna/ klasyfikacja końcowa

Statut zawiera szczegółowe informacje dotyczące:

- ✓ **klasyfikacji rocznej** i odpowiednio **klasyfikacji końcowej** (na czym polega, kiedy się odbywa, kto ustala oceny klasyfikacyjne, inne)

Art. 44f ust. 3. uso. Klasyfikacja roczna polega na podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć edukacyjnych i zachowania ucznia w danym roku szkolnym oraz ustaleniu rocznych ocen klasyfikacyjnych z tych zajęć i rocznej oceny zachowania, z tym, że w klasach I – III szkoły podstawowej w przypadku:

- a) obowiązkowych zajęć edukacyjnych ustala się jedną roczną ocenę klasyfikacyjną z tych zajęć;
- b) dodatkowych zajęć edukacyjnych ustala się jedną roczną ocenę klasyfikacyjną z tych zajęć.

Art. 44f ust. 5 uso. Na klasyfikację końcową składają się:

- 1) roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych, ustalone w klasie programowo najwyższej oraz
- 2) roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych, których realizacja zakończyła się w klasach programowo niższych w szkole danego typu, oraz
- 3) roczna ocena zachowania ustalona w klasie programowo najwyższej

Art. 44f ust. 6 uso. Klasyfikacji końcowej dokonuje się w klasie programowo najwyższej.

Ocenianie wewnętrzne w przepisach prawa oświatowego



✓ formę i termin informowania uczniów i rodziców o przewidywanych rocznych ocenach klasyfikacyjnych

Art. 44g ust. 1 uso. Przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej z zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły

WARUNKI I TRYB OTRZYMYWANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ Z ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH ORAZ ROCZNEJ OCENY ZACHOWANIA (Art. 44b ust. 6)

Należy pamiętać: Roczna ocena klasyfikacyjną z określonych zajęć edukacyjnych ustala nauczyciel prowadzący te zajęcia (art. 44h uso)

art. 44h ust.2. W technikum i branżowej szkole I stopnia, które organizują praktyczną naukę zawodu, śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną z zajęć prowadzonych w ramach praktycznej nauki zawodu ustalają nauczyciele praktycznej nauki zawodu lub osoby prowadzące praktyczną naukę zawodu, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe



c.d. Klasyfikacja roczna/ klasyfikacja końcowa

Statut zawiera szczegółowe informacje dotyczące:

- ✓ egzaminu klasyfikacyjnego (art. 44k ust. 1-3 uso; art. 44l ust. 1-5 uso; § 15. rozp.)
- ✓ egzaminu poprawkowego (art. 44m; § 16. rozp.)
- ✓ sprawdzianu wiedzy i umiejętności (art. 44n; § 17 rozp.)
 - w tym sposób udostępniania dokumentacji, o której mowa w art. 44e ust. 5 uso.
- ✓ warunków otrzymania promocji do klasy programowo wyższej i **ukończenia szkoły**
- ✓ **zasad obliczania średniej rocznych ocen** klasyfikacyjnych oraz warunków otrzymania promocji do klasy programowo wyższej i ukończenia szkoły z wyróżnieniem (§ 18 i 19 rozp.)
- ✓ **warunków i zasad powtarzania klasy**

Uwaga:

- *Uczniowie klas I szkół ponadpodstawowych mają prawo powtarzać klasę w tej samej szkole*



§ 5b. ust.1 rozp. Dyrektor technikum lub branżowej szkoły I stopnia **zwalnia ucznia**, który nie ukończył szkoły i w kolejnym roku powtarza klasę, z **obowiązku odbycia praktycznej nauki zawodu**, jeżeli:

- 1) uczeń ten w wyniku klasyfikacji końcowej otrzymał pozytywne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu praktycznej nauki zawodu oraz
- 2) zdał egzaminy zawodowe w zakresie wszystkich kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie, w którym kształci się, lub zdał egzamin czeladniczy w zawodzie, w którym kształci się

§ 5b. ust.2 rozp. Dyrektor technikum lub branżowej szkoły I stopnia **zwalnia ucznia**, który nie ukończył szkoły i w kolejnym roku powtarza klasę, z obowiązkowych **zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego teoretycznego**, w tym zajęć realizowanych na turnusie doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników, jeżeli:

- 1) uczeń ten w wyniku klasyfikacji końcowej otrzymał pozytywne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego teoretycznego oraz
- 2) zdał egzaminy zawodowe w zakresie wszystkich kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie, w którym kształci się, lub zdał egzamin czeladniczy w zawodzie, w którym kształci się.



Jeżeli w **zespole szkół** znajdują się:

- szkoły dla uczniów (szkoła podstawowa/ponadpodstawowa) oraz
- szkoły dla słuchaczy (szkoła dla dorosłych, szkoła policealna, branżowa szkoła II stopnia), to

STATUT zawiera **dwa oddzielne rozdziały** opisujące:

- 1) zasady oceniania wewnętrznego uczniów w **szkole dla młodzieży**
- 2) zasady oceniania wewnętrznego słuchaczy w **szkole dla dorosłych**

Szkoły dla dorosłych – **podstawa prawna:**

Art. 44r uso. Ocenianie, klasyfikowanie i promowanie słuchaczy w szkole dla dorosłych, branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w **art. 44s-44za** oraz przepisami wydanymi na podstawie art. 44zb.

Rozdział 3 rozp. Ocenianie, klasyfikowanie, i promowanie słuchaczy w publicznych szkołach dla dorosłych, branżowych szkołach II stopnia i szkołach policealnych.



Dziękuję za uwagę